

אין עור מליבדו
עיר יהוד ומיוחדת

בית שלמה

פרוייקט ה' השנים כסא ודארין קדם רגלי אי יזה בית אשר תבנו לי ויא יזה מקום מנוחתי"

פרשת וישב
תשפ"א
גליון 227
נא לשמור על
קדושת הגליון
נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מור"ר אביר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
דודנו דוד ב"ר משה זאב
רבינו אברהם בן משה
הרה"ק רבי ברוך ב"ר יחיאל מיכל
הרה"ק רבי דוב בער ב"ר אברהם
הרה"ק רבי משולם פייביש ב"ר דוב בעריש
הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף הלוי ב"ר שמואל
הרה"ק רבי דוב בעריש ב"ר משה
הרה"ק רבי ברוך ב"ר מנחם מענדל
שמעון בן יעקב משבטי קה
הרה"ק רבי נפתלי ב"ר יחזקאל שרגא
הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר ישראל
רבי אליעזר אשכנזי ב"ר אליהו
הרה"ק רבי פינחס בן הייבי ר' יעקב יוסף
רבי מרדכי הלפרין ב"ר יואל
הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק חריף
הרה"ק רבי אלימלך לוי מטאהש ב"ר משולם
פייבוש
הגה"ק רבי חיים חזקיהו מדיני ב"ר רפאל אליהו

פרפראות בדרך מוסר
על פרשת השבוע
יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"וישראל אהב את יוסף מפל בניו פי בן זקנים הוא לו ועשה לו פנת פסים" (ל"ז, ג')

רש"י - בן זקנים. שנלד לו לעת זקנתו. ואונקלוס תרגם בר חכים הוא ליה כל מה שלמד משם ועבר מסר לו. דבר אחר שהיה זיו אקונין שלו דומה לו לבקיאות יש ללמדו בקיאות ואין לכפות על התלמיד חלקים בתורה שעפ"י שורש נשמתו של התלמיד הוא לא בא לתקנם בגלגולו זה וכמובן שאין הדברים אמורים על הלכות שכולם צריכים לדעת על מנת שיוכלו לקיים את מצוות התורה אלא המדובר על לימוד תורה בהלכות כגון הלכות ייבום והליצה בן סורר ומורה הלכות קרבנות וכדומה שלא בהכרח הם מעשיות לימינו וזה מה שכותב רש"י שהיה זיו אקונין שלו דומה לו דהיינו יעקב ידע מה ללמד את יוסף שכן הם היו דומים ולכן יכול היה יעקב להתאים את עצמו ליוסף כמו שצריך ולפיכך דווקא ליוסף הוא העביר את כל התורה שקיבל משם ועבר לפי שיוסף היה דומה לו

ונשאלת השאלה מה הקשר בין שני הפירושים שמביא רש"י וניתן בס"ד לתרץ כי בפירושו רש"י בא ללמד אותנו את סדרי הלימוד שצריכים להיות בין הרב לתלמיד, הראשון שרק מי ששימש תלמידי חכמים יכול ללמד את האחרים אחרת יש חשש כי הרב בעצמו לא הבין את הדברים לאשורם כאשר למד לבד בלי הדרכה ובלי בדיקה מוסמכת של רב בעל מדרגה יותר ממנו וזהו שכותב רש"י כל מה שלמד משם ועבר מסר לו דייקא ולא נאמר את תורתו סתם הדבר השני הינו שעל הרב ללמד את התלמיד עפ"י צרכו של התלמיד ולא לפי רצונו של הרב דהיינו אם הילד נמשך להלכה יש ללמדו הלכה אם נמשך

"ויפקד שר הטבחים את יוסף אתם וישרת אתם ויהיו ימים במשמר" (מ', ד')

רש"י - ויפקד שר הטבחים את יוסף. להיות אתם: ויהיו ימים במשמר. שנים עשר חדש נשאלות כמה שאלות הראשונה למה שר הטבחים מינה את יוסף להיות עם שרי פרעה הרי יש שר בית הסוהר שאמור להיות אחראי שאלה שניה מה קרה שיוסף משרת אותם הרי כבר נאמר שיוסף היה המנהל בפועל ועפ"י דבריו היו מתבצעים הדברים או מה קרה שהוא בעצמו צריך לשרת בפועל שאלה שלישית מה בא רש"י לרמוז שהיו במשמר שנים עשר חדש

ונראה בס"ד לתרץ את הכל כי שר הטבחים רומז על עניין הכפרה שכן יום טבוח הוא יום שמקריבים בו קרבנות וקרובין בא לשם כפרה ואותם נשמות האסורות בכבלי האסורים ללא כפרה מבקשות מיוסף שהוא הצדיק לעשות להם תיקון לנשמה על מנת שאחרי שנים עשר חודש יצאו מגהנם שכן דין רשעים בגהנם שנים עשר חודש

האחין השתפין שנפל אחר מזה לאמנות, נפל לאמצע. חלה ונתרפא, נתרפא משל עצמו. (בבא בתרא ט, ד)

וכן אנו מוצאים בגמרא (בבא בתרא קמ"ד, ע"ב) שכוונת המשנה באומרה חלה הכוונה בפשיעה לכן הוא מתרפא משל עצמו אך אם חלה באונס שבדרכנו נפרש שהוא תינוק שנשבה על האחים מוטלת החובה לרפא אותו הגמרא ממשיכה לשאול כיצד נהיה אדם חולה בפשיעה ועונה הגמרא דאמר רבי הנינא הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים כלומר חוליים הבאים ע"י צינה וקור ובדרכנו נפרש חוסר חמימות בעבודת ה' כמו שנאמר בעמלק "אשר קרך בדרך" שע"י קרירות בעבודת ה' הולכים ומדרדרים רוחנית ועל זה מסיימת הגמרא שומר נפשו ירחק מהם ידוע כי אחי יוסף חשבו כי יוסף לא מתנהג כשורה כמובא בספרים על אף שגם אביו הוכיח אותו על דבריו בחלומות והיות והם סברו כי הוא בבחינת חולה בפשיעה ח"ו שעליו נאמר שומר נפשו ירחק מהם לכן עשו לו את הנעשה וכל פעולתם היתה לשם שמים

ידוע שכל ישראל ערבים זה לזה בחינת שותפות ואם אחד מיישראל נפל מדרך התורה לאמונת היינו לאמונות זרות נפל לאמצע היינו כל האחים צריכים לעשות חשבון נפש מדוע קרה דבר זה שהרי יש ערבות בין כולם וכנראה לא מספיק תמכו בו כבר כשראו שהוא מתחיל להתדרדר רוחנית לפני שנפל וכן כותב רש"י בויקרא (כ"ז, ל"ז) וכשלו איש באחיו זה נכשל בעונו של זה שכל ישראל ערבים זה לזה (שבועות ל"ט, ע"א) וממשיכה המשנה לומר חלה ונתרפא כלומר ששקע בתוך החולין נתרפא משל עצמו שרק ברצון עצמו יכול הוא לצאת ממצבו ואין יכולים לכופו על כך שכן לא ניתן לכפות על אדם לחזור בתשובה אך למנוע ממנו לעשות רע אפשר וזה מה שמסיימת המשנה נתרפא משל עצמו ע"י כוח הרצון שלו לצאת ממצבו הרע הצליח להתרפא ולחזור בתשובה

חנוכה

כותב הרמב"ם הלכות ביכורים (ב', ו') "וכן אין מביאין ביכורים אחר חנוכה שהביכורים שביכרו אחר חנוכה, הרי הן חשובין משנה הבאה, ויניח אותן עד אחר העצרת" וידוע כי עד חג סוכות מביאים ביכורים מקרא ביכורים אך עד חנוכה מביא ביכורים אך לא קורא מקרא ביכורים ניתן לרמוז עניין זה כי ידוע שבחסידות חנוכה הוא סופם של הימים הנוראים על כן עד חג סוכות מביא וקורא היינו שיכול להביא עצמו לידי תשובה באמצעות קריאה היינו סליחות וריבוי התפילות שמתפללים במשך חודש תשרי ולהבטיח הרבה הבטחות שהשנה הוא ישפר את מעשיו אך עד חנוכה מביא ואינו קורא היינו צריך האדם להראות במעשים שחזר בתשובה ולא רק בדיבורים ולכן החיוב הוא בהדלקת הנרות דייקא והברכות לא מעכבות

כתב הרה"ק רבי חנוך העניך מראדז'ין ז"ע בספרו סוד ישרים

"(שבת כג:) בעי רבא נר חנוכה וקידוש היום מהו קידוש היום עדיף דתדיר או דלמא נר חנוכה עדיף משום פרסומא ניסא. כי נר חנוכה מאיר בתוך החושך אכן זה אינו תדיר רק לפעמים על ידי מעשה המצווה יתעלה דעת האדם וכדאיתא בסוטה (כא.) כי נר מצוה ותורה אור נר אינו אלא לפי שעשה. אבל קידוש היום מה שאדם עושה בקביעות לכבוד ה' יתברך וכמו שעושה לקדושת שבת שהיא קבועה וקיימת וכל מה שמוסיף בו קדושה יקבע בנפשו קדושה להעלות נפשו למקום גבוה וזה נקרא תדיר והדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומא ניסא כי פרסומא ניסא היינו שמפרסם הנס היינו כח ה' הטמון בכל אדם בהצנע כי ניסיון איתא בתיקוני הזוהר (תיקון יג) שהם בנצח והוד ומידות אלו נקראו בזוהר הקדוש ירכין מה ירך בסתר כי הירכים הם פועלים ההילוך והילוך היינו שתרד הנהגה

העליונה להתגלות מתוך ההסתרה וזהו רק לפרקים כי אף הנהגת הטבע מצד ה' יתברך אין שום דבר ישן ורק שופע בכל רגע שפע חיים מחדש רק לעיני בני האדם נראה שנתיישן וכשיתגלו הייבן שיתגלה מעט ממה שסתרה יתראו הניסים, וכן באדם לפעמים יתעורר בו אור מתוך החושך וזה שהיה פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומא ניסא שאף שאין זה תדיר מכל מקום ממה שנתעורר לפעמים באדם אור בתוך החושך על ידי זה ישאר בו לעולם קיוו וציפוי וזה יקר מאד שאף שגוף האורה אינו נשאר בהיר כמו שיתגלה בשעתו. אכן הציפוי והקיוו ישאר לעולם וזה הוא פרסומא ניסא כי באמת העולם אור מאור הקדום ורק שהבריאה היא מה שצמצם ה' יתברך את אורו ובאם יקבע אור לאדם בתוך ההסתרה יגיע למקום שנחצב ממנו ששם מלא אור. וכדאיתא בספר הקנה מפרשת בראשית שאמר מפי אליהו ז"ל מהו וירא אלוקים את האור כי טוב ומלת טוב מלשון בהטיבו את הנרות יע"ש שפירש כנסת ישראל המקבלת מ"ה היות אחרונות טו"ב הע' אורות הבאים בוא"ו הוא משך הוא"ו מב' חמה עלאה כי טוב דרש לשון המשכה שממשיך האור. שאף בוזהר הקדוש איתא (בראשית כ"ב) ויאמר אלוקים יהי אור מסטרא דאבא ויהי אור מסטרא דאימא וכמו שנתבאר בפרשת תולדות כי יש הסתר בין המאמר ובין ההויה, אכן הניח השם יתברך מקום כשיתעורר האור התחתון יתראה כי הוא נובע מאור העליון כי זה מורה טוב אות ט' מורה להמשכה כי הוא מידת יוסף הצדיק כדאיתא בוזהר הקדוש בראשית (ג.) באות ט' דהא טובך סתים בגוף. ואת וא"ו הוא מידתו של יעקב אבינו מדת תפארת היוצא לפועל ידי מדת יוסף הצדיק. ואת ב' מורה לחכמה עליונה שמשם מקור האור וזהו בהטיבו את הנרות וזה פירוש וירא אלוקים את האור כי טוב כי ה' יתברך ראה והתקין את האור שיהיה לו המשכה מאור חכמתו העליונה כאשר יתעורר להאיר יתעורר עד המקור."

משנת הצדיק – הרה"ק רבי נחמן אנג'יל צוק"ל זי"ע א' טבת (ראשון)

חכם נחמן אנג'יל נולד לאביו חכם וידאל, בשנת תר"ה (1845) לערך, בירושלים. אביו, עלה לארץ בשנת תק"ץ (1830) בעליית חכמים מסלוניקי בתוכם חכם חסדאי אלשיך, חכם אברהם קואנקיה, חכם מנחם הכהן אלחסיד. חכם נחמן אנג'יל, ברוב שנותיו, היה שד"ר מטעם ישיבת המקובלים 'בית אל' בירושלים. הוא יצא למסעות ברחבי העולם היהודי, והגיע לטורקיה, למדינות הבלקן לרומניה, וינה, הונגריה, מצרים, הודו ומרוקו.

באחד המכתבים מנסיעותיו, חכם נחמן אנג'יל כותב כי במשך שבעה עשר יום באוניה בלב ים, היה מאכלו פת במלח בלבד. הוא גם עמד בפני סכנות הדרכים, ונעשה לו נס הצלה מפני כנפית שודדים שנטפלה לשודדים. בשנת תרע"ג (1913) חכם אנג'יל סיים את שליחותיו והצטרף כחבר בבית הדין של הרב דוד סורנאגה אשר בירושלים, ולאחר זמן מה נבחר להיות אב בית הדין. חכם נחמן אנג'יל קבע את תפילותיו ולימוד תורתו בישיבת 'בית אל'. הוא היה גבאי הישיבה ובית הכנסת ואף היה דורש שם בשבתות. חכם נחמן אנג'יל היה גם חבר בוועד עדת הספרדים. חכם נחמן אנג'יל נפטר ביום א' טבת תרפ"ה (1924). ספרו היחיד הוא 'דרושים ופרושים' יצא לאור בשנת תשל"ז, בהשתדלות ועד עדת הספרדים בירושלים. חכם פירש הרב אנג'יל את הפס' 'מתהלך בתומו צדיק, אשרי בניו אחרי' – יש בבני אדם שלוש מידות בנותני צדקה: יש שרוצה הוא להחזיק ביד לומדי תורה, ביד אותם החכמים העוסקים בפלפול, בעלי ישיבה, כדי שיהיו מורי הוראה בישראל. יש שאוהב את החכמים בעלי הגדה, שאומרים לו פשטים, מוסרים ומעשיות ומהנים אותם. ויש שהוא אוהב ליתן צדקה דווקא לעניים האומללים המחזורים על הפתחים, כי יכמרו רחמי עליהם לרוב שפלותם. כך שיש בזה מה שאין בזה.

אבל מי שהוא רגיל בנתינת צדקה לכל שואל, שלושתם גידו, כי הוא מספק לתופסי ישיבה, לבעלי הגדה ולעניים מרודים. מדה כנגד מדה זוכה לבנים בעלי חכמה – כנגד מה שהספיק למורי הוראות. בעלי הגדה – כנגד נתינתו לבעלי הגדה. בעלי עושר – כנגד מה שנתן לעניים מרודים. זאת אומרת: 'מתהלך בתומו צדיק' שהוא עושה צדקה בתום ליבו כל השלושה, ואינו אומר זו מעולה מזו, 'אשרי בניו אחרי' שזוכים לשלוש המעלות הנ"ל. עוד כתב הרב זצ"ל במדרש כתיבו: 'זיון שם ישראל נגד ההר – מלמד שבאותה פעם היו ישראל בלב אחד, ואמר הקב"ה: הגיעה השעה שאתן להם את התורה משום שעד עכשיו מסעם במחלוקת - ויש להקשות איך אפשר לקבל התורה, שיש בה רתי"ג מצוות, ומי הוא זה שיכול לקיים את כולן, אלא הטעם משום שכל ישראל נקראו איש אחד, אם כן אפשר עכשיו יפה יכולים לקבלה, שמי שלא יכול לקיים זה, יקיים זה. עכשיו נודת: 'זיון שם ישראל' – שנעשו כאיש אחד אמר הקב"ה: עכשיו שנעשו כגוף אחד, הגיעה השעה ליתן להם את התורה, שעכשיו יכולים לקיים כל התרי"ג מצוות וכן כתב הרב על גאולת ישראל ושיילח את הציפור החיה אל מחוץ למחנה אל פני השדה' – ידוע מה שכתוב בוודה: כי הציפורים הטהורים מכריזים גזרות טובות. וזהו כונת הכתוב: 'ושילח' - 'את הציפור החיה אל מחוץ לעיר' – אל יושבי חו"ל בגלות, לקבץ נדחי ישראל, 'אל פני השדה' – אל בית המקדש הנקרא שדה, לראות בבנינו במהרה בימינו. אמן.

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

שפתי צדיק – הרה"ק שמואל אברהם אבא ב"ר ברוך הגר צוק"ל זי"ע

"וימצאנו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש" (ל"ז ט"ו)

הנה הם תוע"ה הוא שאינו יודע באיזה דרך הוא הולך לפעמים הולך בדרך טוב ולפעמים להיפוך ועפ"י נפרש הכתבי קודש וימצאו איש כי האדם שיוודע אשר לא עשה טוב עד הנה ומתמרמר על עונו את ד' תיכף מצא אותו הקב"ה והנה תעה בשדה כי שדה יש בס"א עשו איש שדה ולהבדיל בקדושה יש חקל תפוחין קדישין והאיש הנ"ל אינו יודע באיזה שדה הוא הולך והקב"ה ברוב רחמי חושב מחשבות לבד יחד ממנו נדח וישאלהו האיש כי שאלה הוא לשון בקשה כי הקב"ה מבקש ממנו לאמור שהאיש יאמר מה תבקש וזה עולה השיבנו ד' וכו' ויאמר את אחי אנכי מבקש כי הקב"ה שואל ומבקש להאדם שיאמר בכל לבו השיבנו ד' וכו' ויאמר את אחי אנכי מבקש כי הקב"ה כביכול נקרא אח ע"ד למען אחי כי אני רוצה לשוב. ע"כ א"ת אחי עולה שם א"ל באת"ש אך אני מבקש ממך עזר נגד הציצה"ר וזה הגידה נא לי, כי הגידה הוא לשון המשכה א"פ"ה ה"ם רעים עולה (עם הבי"ב) עור"י מע"ם ד' היינו שתמשוך נא לי עזרי מאתך כי כשל כוונתו במלחמות היצר ועול הגלות והקב"ה ברחמי יורנו לילך בדרכיו ונזכה לתקן גרין בכל העולמות אמן

סגולה לפרנסה – שמירת הברית

"יהי ער כבוד יהודה רע בעיני ה' וימתהו" (ל"ח, ז') – רש"י – רע בעיני ה'. כרעתו של אונן משחית זרעו

וכן כותב מו"ר וקטנו בעל טהרת ישראל ז"ע בענין תיקונים להנכשל ח"ו בפגם ברית וסגולות שלא לבא לזה

ללמוד תורה לשמה ובעיניו. וללמוד משניות סדר טהרות. ולחדש חידושי תורה. לשמוע דרשות הרב. שמירת שבת. קריאת שמע ותפלה בזמנה ובכוונה. תפילה בדמעות ובכי. לשמור ציצית ותפילין וימים טובים. עניית אמן ויהא שמיה רבא. דמעות על אדם כשר. השכמת בית הכנסת בכל יום בקר וערב. לכיוון בתפילת שמונה עשרה בברכות תקע בשופר גדול ובמים טובים ובימים נוראים בשעת אמירת ומפני חטאנו. תפילה על חטא זה. לכוון בכל יום בתפילת ובה לציון כשאומר למען לא ניגע לריק אותיות קרי. לברך ברכת המזון בכוונה. לכוון בסוכות בניטל ד' מינים שהם תיקון לפגם היסוד. לימוד תורה על השולחן. ולתקן תאוות אכילה. ולאכול שירי פרוסת המוציא. לימוד ריון דאורייתא. תיקון חצות. הרוץ לדבר מצוה. לחמם את עצמו ולהזיע בדבר מצוה. ימי שובבי"ם ת"ת שמות וארא כב בשלח יתרו משפטים ובשנת העיבור גם תרומה תצוה ושמעתי דעיקר תענית בימים אלו עיקר בערב שבת וזה תיקון לפגם הברית. ימי עומר מסוגלים ביותר לתקן בהם פגם היסוד. ימי טבת ושבט מסוגל לפגם הברית. נטילת ידיים כראוי. לילך לבית האבל. עניים על שולחנו. הדלקת נר חנוכה. תענית ד"פ בשנה ג"י רצופים. לגמור בכל שבוע ושבעה על תהילים ועב"פ כל יום עשרה קפטיליך וט"ל שערי טהרה סקצ"ב מזה. להדר אחר סנדקאות ולפחות שיהיה שם בשעת המילה. ענוה ולהיזהר מבע"ס. גמילות חסדים. שלא לדבר בבית הכנסת. שלא לדבר ולהפסיק בתפילתו. שלא לדבר דברים